

Elektronička POŠTA (E-MAIL)

	dolazni poštanski sandučić	/var/spool/mail/username → /var/spool/mail/zoran
	osobni poštanski sandučić	\$HOME/mbox
	mape za poštu	\$HOME/foldir/foldname → /u/zoran/MailFolders/unix-I

E-mail adresa: username[@ hostname].domainname]

zoran@aixesa.srce.hr

	mail e-adresa	pripremanje i slanje poruke na 'e-adresu' (automatski se pokreće 'mail' editor) → mail zoran@aixesa.srce.hr
	mail	pregledavanje novopristigle pošte
	mail -f	pregledavanje pošte iz osobnog sandučića
	mail -f +foldname	pregledavanje pošte iz mape 'foldname' → mail -f +unix-I

Naredbe 'mail' podsustava (pišu se nakon 'mail-prompta': ?):

	file [fname]	odabir/promjena aktivnog sandučića ili mape → file /var/spool/mail/zoran → file +unix-I → file
	folders	ispis popisa postojećih mapa
	h [num]	ispis zaglavljia grupe poruka → h → h 128
	f [msg_list]	ispis zaglavljia grupe poruka → f 3-6 → f pero → f /SRCE
	[t] [num]	ispis poruke num → 3 → t 6 → t
	n	ispis sljedeće poruke
	w [msg_list] fname	pohranjivanje teksta poruke u datoteku
	s [msg_list] fname	pohranjivanje poruka u mapu ili datoteku → s 2-9 +unix-I → s 4 pero.poruka
	d [msg_list]	brisanje poruka iz sandučića/mape
	m e-adresa	pripremanje i slanje poruke na 'e-adresu'
	rR [num]	pripremanje i slanje odgovora na poruku
	a	ispis svih definiranih alias-a
	q	kraj rada i potvrđivanje svih 'mail' naredbi
	x	kraj rada s očuvanjem početnog stanja
	?	'on-line' help - popis osnovnih naredbi

Naredbe 'mail' editora (pišu se od 1. pozicije u praznom redu):

	m~f [num]	uključivanje druge(ih) poruke(a)
	r filename	uključivanje datoteke filename u poruku
	v	aktiviranje vi-editora za editiranje poruke
	q	odustajanje od slanja poruke
	?	'on-line' help - popis osnovnih naredbi

Prilagodba 'mail' podsustava osobnim potrebama:

	\$HOME/.mailrc	osobna konfiguracijska datoteka
	alias srce konz@srce.hr	☉ alternativno ime za konz@srce.hr
	set folder=MailFolders	☉ direktorij za mape
	set record=MailFolders/MailOut	☉ mapa za čuvanje izlazne pošte
	set ask askcc	☉ popis polja u zaglavljju poruke
	set dot	☉ način završavanja pisanja poruke
	set crt=20	☉ veličina segmenta prikazivanja poruke
	\$HOME/.forward	datoteka s podacima za automatsko preusmjeravanje novopristigle pošte
	pero@srce.hr	☉ sve pristigle poruke proslijeđuju se na pero@srce.hr

UNIX za korisnike MS DOS-a

Funkcija	MS DOS	UNIX
Sintaksa naredbe:	naredba argumenti /opcije	naredba -opcije argumenti
Naziv datoteke:	\put\naziv.ekst	/put/naziv
Ograničenja	naziv-max. 8 zn. ekst -max. 3 zn.	naziv-max. 255 zn.
Znakovi koji se koriste	A-Z 0-9 - _	a-z A-Z 0-9 - _ .
Osnovne naredbe:		
Pomoć (on-line help)	help (?)	man apropos
Ispis naziva radnog direktorija	cd	pwd
Ispis sadržaja direktorija	dir	ls
Ispis sadržaja datoteke	type	more pg cat
Promjena radnog direktorija	cd	cd
Kreiranje novog direktorija	md (mkdir)	mkdir
Uređivanje sadržaja datoteke	edit	vi
Promjena imena direktorija	-	mv
Promjena imena datoteke	ren	mv
Kopiranje datoteke	copy	cp
Brisanje praznog direktorija	rd (rmdir)	rmdir / rm
Brisanje datoteke	del	rm
Istovremeno brisanje direktorija i datoteka	-	rm -r
Pretraživanje sadržaja datoteke	find	grep
Sortiranje sadržaja datoteke	sort	sort
Preusmjeravanje ispisa	> / >>	> / >>
Ulančavanje	d	d
Ispis na pisac	print	lpr
Arhiviranje podataka	backup (zip, arj)	tar
Komprimiranje podataka	- (zip, arj)	compress
Komunikacijske naredbe:		
Informacije o drugim korisnicima računala / mreže	-	w / who ps finger
Poruke drugim korisnicima	-	write
'Razgovor' s drugim korisnicima	-	talk
Elektronska pošta	-	mail
Prijenos podataka/datoteka između računala	-	ftp
Pristup računalima na mreži	-	telnet
Sigurnosne naredbe:		
Promjena prava pristupa podacima (datotekama)	-	chmod chown, chgrp
Promjena lozinke	-	passwd
Završetak rada	-	<Ctrl-d> exit

Oznake, korištene u priručniku:

- UNIX naredba
- naredba UNIX podsustava
- primjer(i)

SVEUČILIŠNI RAČUNSKI CENTAR
Josipa Marohnića bb, Zagreb

UNIX

Kratki priručnik

Pripremio:
Zoran Bekić

Studeni, 1994

Ovaj priručnik sadrži podatke o osnovnim pojmovima, naredbama i pomagalima, koji su sastavni dio operativnog sustava AIX/ESA, odnosno praktički svakog UNIX sustava. Korisnici računala vjerojatno će ubrzo 'otkriti' i druge naredbe i pomagala slične namjene, koji će im se, možda, učiniti prikladnijima za učinkovitiji i/ili ugodniji rad. z.B.

Detaljni opis svake UNIX naredbe dobijemo pomoću:

man command

gdje je *command* ime naredbe za koju želimo opis.

apropos engl_txt ispis popisa svih naredbi, čiji kratki opis (na engleskom jeziku) sadrži tekst 'engl_txt'

Osnovne UNIX naredbe

mkdir ime_direktorija

○ stvaranje novog direktorija

rmdir ime_direktorija

○ brisanje postojećeg(lh) direktorija

ls [-alrt] [ime_direktorija | ime_datoteke]

○ ispis popisa datoteka s podacima o datotekama

▢ -a ispis popisa svih datoteka (i "nevidljivih")

▢ -l detaljni ispis podataka o datotekama

▢ -r obrnuti redoslijed isписа

▢ -t redoslijed po vremenu zadnje modifikacije

cat ime_datoteke

○ ispis sadržaja datoteke

more [+g] ime_datoteke

○ ispis sadržaja datoteke (ekran po ekran)

▢ +g pozicioniranje na kraj datoteke

▢ idući ekran
 ▢ b prethodni ekran
 ▢ u "pola" ekrana nazad
 [num]G na red broj num
 <Return> idući red
 /text pretraživanje
 h pomoć (popis naredbi)

cp [-ip] ime_datoteke odredište

cp [-ipR] ime_direktorija dir_odredište

○ kopiranje datoteka i direktorija

▢ -i provjeravanje "kritičnih" situacija

▢ -p čuvanje atributa originala (vlasnik, grupa, datumi, dozvole)

▢ -R kopiranje direktorija s pripadajućim poddirektorijima

mv [-i] original odredište

○ preimenovanje / premještanje datoteke(a) i direktorija

▢ -i provjeravanje "kritičnih" situacija

rm [-iR] datoteka | direktorij

○ brisanje datoteka i direktorija

▢ -i provjeravanje prije brisanja svakog elementa

▢ -R brisanje direktorija i cjelokupnog sadržaja

chmod [-R] [tko]+dozvola {datoteka | direktorij}

chmod [-R] [tko]-dozvola {datoteka | direktorij}

chmod [-R] [tko]=dozvole {datoteka | direktorij}

○ promjena dozvola za datoteku(e) ili direktorije

▢ -R promjena dozvola za sve datoteke određenog direktorija i njegovih poddirektorija

<i>tko:</i>	u - vlasnik	<i>dozvola:</i>	r - čitanje
	g - grupa		w - pisanje
	o - ostali		x - izvršavanje /
	a - svi		pretraživanje

passwd

○ promjena lozinke

chsh

○ promjena "login" ljuške

chfn

○ promjena podataka o vlasniku računa

☺ pravila **CARNET**-a ne dozvoljavaju promjenu imena i prezimena

who | w | f[inger]

○ tko još radi na računalu?

ps [aux]

○ ispis popisa aktivnih procesa u računalu

▢ ax ispis svih procesa u računalu

▢ u ispis podataka o "vlasniku" procesa

write korisnik

○ pisanje poruke aktivnom korisniku

mesg {y/n}

○ omogućavanje drugim korisnicima da šalju "write" poruke

talk korisnik[@host]

○ razgovor s aktivnim korisnikom

telnet host

○ pristup drugim računalima

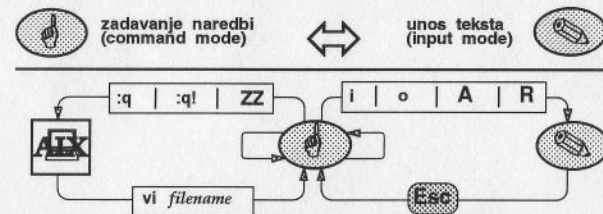

vi - editor

vi filename pokretanje Vi za uređivanje datoteke 'filename'
 vi pismo.txt

vedit filename pokretanje verzije Vi za početnike

! tijekom rada s Vi uvijek se nalazimo u jednom od dva stanja:

Najčešće korišteni načini promjene stanja prilikom rada s vi editorom

Naredbe za pomicanje kursora / kretanje po tekstu

→| / ←|h / ↓|j / ↑|k desno / lijevo / dolje / gore

0/\$ početak / kraj retka

H/M/L prvi / srednji / zadnji redak na ekranu

[num]G skok na liniju num
 ↗ 1G skok na početak teksta ↘ G skok na kraj teksta

<Ctrl-f>/<Ctrl-b> ekran dolje / gore

Naredbe za prijelaz na unos teksta

i prijelaz na unos teksta počevši od pozicije kursora

A prijelaz na unos teksta na kraju retka

o otvaranje novog retka za unos ispod retka s kursorom

R unos preko postojećeg teksta počevši od kursora

Naredbe za mijenjanje teksta

[num]x briši num znakova, počevši od znaka pod kursorom

[num]dd briši num redaka i spremi u spremnik

[num]yy kopiraj num redaka u spremnik

p kopiraj iz spremnika na poziciju iza kursora

rc zamijeni znak pod kursorom znakom c

Naredbe za pretraživanje i mijenjanje teksta

/string nađi prvo iduće pojavljivanje teksta 'string'

n ponovi pretraživanje

:%s/str1/str2/[gc] zamijeni tekst 'str1' tekстом 'str2'
 ↗ :%s/abc/123/g zamijeni sve 'abc' sa '123' u čitavom tekstu

Naredbe za završetak rada s Vi

:w spremi do sada obavljene promjene

ZZ spremi i izadi iz Vi

:q[!] izadi iz Vi (q! - izadi i zaboravi sve promjene)

Još neke korisne naredbe

u / U poništi zadnju naredbu / sve naredbe u retku

. ponovi zadnju naredbu

:r filename učitaj datoteku 'filename'

:!command izvedi UNIX naredbu 'command'

<Ctrl-I> 'obnovi' ekran

<Ctrl-g> gdje se nalazim?